

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Onderzoeksproblemen

Tijn-Koekebakker, M. van; Brinkman, W.; Koomen, W.

Citation

Tijn-Koekebakker, M. van, Brinkman, W., & Koomen, W. (1970). Onderzoeksproblemen. *Acta Politica*, 5: 1969/1970(2), 173-177. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451213>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451213>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

calling American political science 'science' and defending it. We call it political advocacy and ideology of a kind we largely cannot defend, intellectually because it is dishonest to science and politically because it tends to support and reinforce attitudes, policies and governments we cannot embrace. Therefore, when Professor Lijphart writes that we are replacing political science with political advocacy he is guilty of all of the shortcomings of his paradigm, especially the inability to contemplate alternative research, theory or political practice. Therein lies the political shadow of his own biases.

The best example of the shortcomings of Professor Lijphart's approach to science is his attempt to understand, presumably as a political scientist, certain events at the 1969 meetings of the American Political Science Association. He states that reforms of the Association, designed to make it more democratic, were opposed by the supporters of the Caucus for a New Political Science. In his analysis of these events, he has been trapped by his own ideology. The events of a particular political period are taken at face value, with no attempt to uncover either their symbolic significance or the motivations of the actors involved. Had either of these things been considered, any observer would have discovered that the so-called reform proposals, those criticized by the Caucus, were, in reality, simply moves on the part of certain members of the Association to perpetuate an undemocratic situation, in a way which David B. Truman referring to the referendum has fully described in *The Governmental Process*. To take a reform proposal as simply a reform proposal without considering its ability to be used as a simple political ploy is to practice poor science. Hence we come back to our main point. A truly scientific study of politics must go beyond the collection of data about political events to account for the real interests at work behind any political proposal. Without taking such interests into account, the political scientist has indicated that he will be satisfied with incomplete understanding. Many of the American political scientists we have criticized seem to desire such result. In his critique, Professor Lijphart obviously wants to join them.

ONDERZOEKSPROBLEMEN

VERSCHILLEN IN STEMGEDRAG TUSSEN TWEDE KAMER-FRACTIES TIJDENS HET KABINET CALS

door M. van Tijn—Koekebakker, W. Brinkman, W. Koomen

1 INLEIDING

Tussen politieke partijen bestaan verschillen. Een voor de politicologen relevante vraag is die naar de dimensies waarop politieke partijen van elkaar verschillen. Deze dimensies plus de posities van politieke partijen in de door die dimensies beschreven ruimte vormen de structuur van het partijenstelsel.

Eén van de manieren om bedoelde structuur vast te stellen is het toepassen van multidimensionale schaal-methoden op een $n \times n$ afstandsmatrix (D-matrix). De cellen van deze matrix bevatten een kwantitatieve aanduiding van de afstand tussen elk paar politieke partijen (in totaal n partijen).

Voor het begrip „afstand tussen twee politieke partijen” zijn talloze operationalisaties denkbaar. Zij zijn in twee brede categorieën onder te brengen. In de eerste plaats kan men een aantal operationalisaties baseren op z.g. *beoordelings-data* (men kan b.v. individuen uit al dan niet a-selecte steekproeven vragen het volgens hen bestaande verschil tussen elk mogelijk tweetal partijen aan te geven op een 10-puntschaal — hoe groter het subjectief gepercipieerde verschil, hoe groter de score — en het gemiddelde van de voor een specifiek paar aangegeven verschillen als indicatie voor de afstand nemen).

In de tweede plaats kan men indicaties voor de afstand tussen twee politieke partijen ontleenen aan *gedrags-data*, d.w.z. aan observaties van concrete gedragingen van (leden van) politieke partijen.

Wij kozen het stemgedrag van politieke partijen in de Tweede Kamer als uitgangspunt voor een operationalisatie van het begrip „afstand tussen partijen”, en wel omdat (a) dit gedrag relevant en belangrijk is, en (b) omdat waarnemingen van dit gedrag gewoonlijk betrouwbaar geregistreerd worden (n.l. in de Handelingen).

Paragraaf 2 van dit artikel bevat een beschrijving van de procedure die leidde tot een D-matrix en van de daarop toegepaste analyse-methode.

Paragraaf 3 geeft een korte weergave van de resultaten, terwijl paragraaf 4 enkele commentaren en suggesties voor verder onderzoek bevat.

2. PROCEDURE

Stel: er zijn twee fracties van politieke partijen, a en b, die gedurende een bepaalde periode n keer stemmen. Bij een willekeurige stemming i stemt een bepaalde proportie van fractie a vóór; deze proportie kan worden aangegeven als $p(a)_i$. Op dezelfde wijze kan $p(b)_i$ worden bepaald. De afstand tussen a en b m.b.t. i kan worden aangegeven als $d(ab)_i$, waarbij $d(ab)_i$ de absolute waarde is van het verschil $p(a)_i - p(b)_i$. Een ruwe schatting van 'de' afstand tussen a en b kan worden verkregen door $d(ab)$ te sommeren (i loopt van 1 naar n) en de som te delen door n:

$$D(ab) = \frac{\sum_{i=1}^n d(ab)_i}{n}$$

Uiteraard is $D(ab) = D(ba)$. Matrix D is symmetrisch. $0 \leq D(ab) \leq 1$. Bij de bepaling van de D-waarde voor elk paar politieke partijen werden twee beperkingen ingevoerd. In de eerste plaats beperkten wij ons tot de stemmingen die voorkwamen gedurende de periode waarin het kabinet Cals regeerde. (Uiteraard had men elke andere periode kunnen nemen, vgl. paragraaf 4). Voorts werden alleen de hoofdelijke stemmingen (in totaal 49) gebruikt ter bepaling van D, omdat de precieze verdeling van de stemmen bij niet-hoofdelijke stemmingen niet achterhaald kon worden.

Twee voor de hand liggende bezwaren tegen deze aanpak zijn: (a) de issues die bij de stemmingen een rol spelen kunnen zeer verschillend zijn en het is niet zeker dat verschillen tussen fracties bij issues van een bepaald type niet totaal anders zijn dan die bij issues van een ander type, en (b) sommige issues kunnen het karakter van non-monotone items hebben. Op deze bezwaren wordt in paragraaf 4 nader ingegaan.

Op matrix D werd de methode van Kruskal (1964 a,b) toegepast*. Met behulp van deze multidimensionale schaalmethode is het mogelijk, uitgaande van de rangorde naar grootte van de afstanden tussen de partijen, deze partijen in een ruimte te plaatsen zodanig, dat de genoemde rangorde redelijk overeenkomt met de rangorde van de afstanden tussen de partijen in deze ruimte, terwijl tegelijkertijd de dimensionaliteit van de ruimte zo gering mogelijk is.

* Wij gebruikten het computerprogramma van E. E. Ch. I. Roskam, dat door bemiddeling van de heer C. v. d. Wijngaart, directeur van het Technisch Centrum van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam, op de X - 8 van het Mathematisch Centrum te Amsterdam werd gedraaid.

Als maat voor de overeenkomst tussen de rangorden gebruikt Kruskal een grootte, die hij 'stress' noemt; naarmate de 'stress' lager is, is de overeenkomst groter.

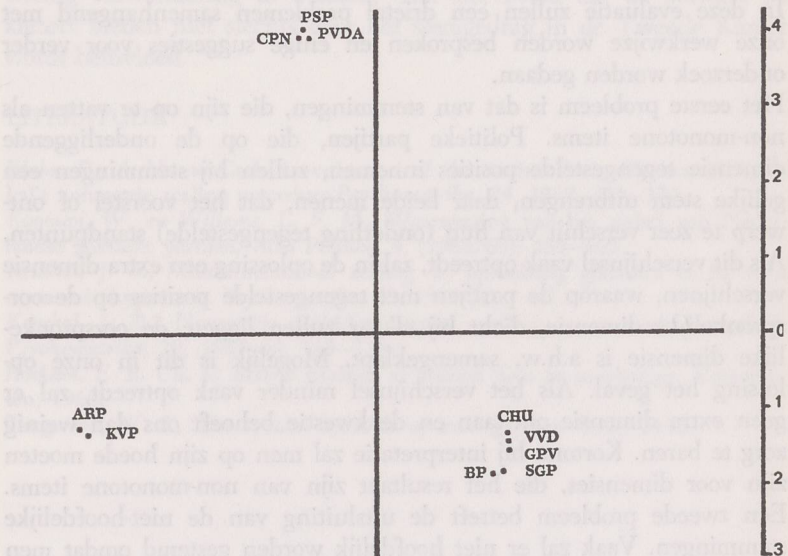
3 RESULTATEN

Voor een ééndimensionale ruimte was de 'stress' 47 %, d.w.z. veel te hoog. Een tweedimensionale oplossing bleek een redelijke representatie van het partijenstelsel; in dit geval was de 'stress' 1 %. Dit resultaat is volgens de gegevens van Klahr (1969) tenminste significant op .05-niveau. De bijbehorende configuratie staat vermeld in onderstaande tabel.

Coördinaten van Nederlandse politieke partijen in een tweedimensionale ruimte

	1	2
A.R.P.	-.41	-.08
B.P.	+.18	-.22
C.H.U.	+.19	-.18
C.P.N.	-.05	+.38
G.P.V.	+.19	-.21
K.V.P.	-.40	-.10
P.S.P.	-.05	+.40
P.v.d.A.	-.04	+.39
S.G.P.	+.19	-.21
V.V.D.	+.20	-.18

Voor een ruimtelijk beeld raadplege men onderstaande figuur.

Opvallend is de sterke 'clustering' van de partijen. Toepassing van de multidimensionale schaalmethode van Torgerson (Torgerson, 1958), die, door meer veronderstellingen meer informatie aan de D-matrix onttrekt, gaf, wellicht daardoor, een redelijk op de Kruskal-oplossing gelijkende configuratie met veel minder 'clustering'. Verder onderzoek zal moeten leren, welke van beide configuraties de meest valide is.

De Kruskal-oplossing lijkt niet eenduidig te interpreteren. De eerste dimensie is mogelijk te benoemen als (on)vrede met de status quo; de A.R.P. en K.V.P. zouden dan tevreden zijn met de huidige situatie, de overige partijen ontevreden. De C.P.N., P.S.P. en P.v.d.A. willen de klok vooruitzetten, de B.P., C.H.U., G.P.V. en V.V.D. willen de klok terugzetten, of minder vooruitzetten. Een aantal stemmingen zou dan als non-monotone items moeten worden opgevat.

De tweede dimensie lijkt met de benoeming progressief-conservatief wat minder problematisch.

Een andere interpretatie is mogelijk door het assenstelsel 45° te draaien, zodat er een as loopt door het 'cluster' B.P., C.H.U., G.P.V., S.G.P. en V.V.D. Deze as zou dan een progressief-conservatieve dimensie aanduiden, die slechts aan de progressieve zijde uiteenvalt in een confessioneel deel, n.l. de A.R.P. en de K.V.P. en een niet-confessioneel deel, n.l. de C.P.N., P.S.P. en P.v.d.A. Ook hier zal verder onderzoek moeten leren in hoeverre er steun is te vinden voor deze interpretaties.

4 EVALUATIE

In deze evaluatie zullen een drietal problemen samenhangend met onze werkwijze worden besproken en enige suggesties voor verder onderzoek worden gedaan.

Het eerste probleem is dat van stemmingen, die zijn op te vatten als non-monotone items. Politieke partijen, die op de onderliggende dimensie tegengestelde posities innemen, zullen bij stemmingen een gelijke stem uitbrengen, daar beide menen, dat het voorstel of ontwerp te zeer verschilt van hun (onderling tegengestelde) standpunten. Als dit verschijnsel vaak optreedt, zal in de oplossing een extra dimensie verschijnen, waarop de partijen met tegengestelde posities op de oorspronkelijke dimensie, dicht bij elkaar zullen liggen; de oorspronkelijke dimensie is a.h.w. samengeklapt. Mogelijk is dit in onze oplossing het geval. Als het verschijnsel minder vaak optreedt, zal er geen extra dimensie ontstaan en de kwestie behoeft ons dan weinig zorg te baren. Kortom: bij interpretatie zal men op zijn hoede moeten zijn voor dimensies, die het resultaat zijn van non-monotone items. Een tweede probleem betreft de uitsluiting van de niet-hoofdelijke stemmingen. Vaak zal er niet hoofdelijk worden gestemd omdat men

toch al weet dat een overgrote meerderheid vóór of tegen zal stemmen. Van deze meerderheid wijken meestal de kleinere, meer extreme partijen (B.P., C.P.N., G.P.V., S.G.P. en P.S.P.) af. In de uiteindelijke oplossing zullen deze partijen dus een minder extreme positie innemen dan ze zouden hebben gekregen, als de niet-hoofdelijke stemmingen waren meegeteld. Bij de interpretatie zal men hier rekening mee moeten houden.

Een laatste probleem betreft de variatie in kwesties waarover wordt gestemd. Zo kan men zich afvragen, of de structuur resulterende uit stemmingen over binnenlandse zaken wel dezelfde is als die uit stemmingen over buitenlandse zaken. Als men verschillende structuren veronderstelt, dan is onze structuur als een weging van deze structuren op te vatten, en aan te duiden als dé partijstructuur. Het blootleggen van de verschillende structuren zal echter de aard van deze partijstructuur nuanceren en vormt een punt van verder onderzoek. Verder onderzoek kan tevens de mate van stabiliteit van de partijstructuur over een aantal jaren vaststellen. Met dit soort analyse kan men vragen aanpakken als 'gaan de grote partijen steeds meer op elkaar lijken?' en 'gaat een regeringswisseling gepaard met veranderingen in de structuur?' Wij hopen door verder onderzoek aan enige van deze punten aandacht te kunnen geven.

Een ander interessant punt is de mate van overeenstemming tussen de partijstructuur en de waarneming van deze structuur. Afgaande op de gegevens van Roskam (1968) en Koomen en Willems (1969) lijkt deze overeenstemming bepaald niet optimaal. Dit behoeft echter weinig verwondering te wekken, daar het beeld dat de partijen de kiezers bieden niet slechts door het stemgedrag in de Tweede Kamer wordt beïnvloed.

LITERATUUR

- Klahr, D., A Monte Carlo investigation of the statistical significance of Kruskal's nonmetric scaling procedure. *Psychometrika*, 34, 1969, 319-330.
- Koomen, W. en Willems, L. F. M., Waarneming van het stelsel van Nederlandse politieke partijen, *Acta Politica*, 4, (1968/69), 460-465.
- Kruskal, J. B., Multidimensional scaling by optimizing goodness of fit to a nonmetric hypothesis, *Psychometrika*, 29, 1964 (a), 1-27.
- Kruskal, J. B., Nonmetric multidimensional scaling: a numerical method, *Psychometrika*, 29, 1964 (b), 115-129.
- Roskam, E. E. Ch. I., *Metric analysis of ordinal data in psychology*, Voorschoten, 1968.
- Torgerson, W. S., *Theory and methods of scaling*, New York, 1958.